

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2019

HEYDƏR ƏLİYEV - fədakarlıq və qətiyyət nümunəsi

Bu gündə xalqımız onun ən ümdə istək və arzularını gerçəkləşdirən, öz Böyük oğlu - Heydər Əliyevin 96-cı doğum gününü və siyasi fəaliyyətə başlamasının yarım əsrlik yubileyini böyük coşuq ilə qeyd edir.

Bütün şüurlu həyatını Vətəninə, canından artıq sevdiyi millətə həsr etmiş ulu öndər xalqının bu tükənəz sevgisini özünün cahanşümlü əməlləri ilə qazanaraq, hələ sağlığında iken canlı əlsənəyə çevrilmişdir. Bu nadir düha milli dəyərlər zəminində çağdaş dövlətçilik sistemimizin əsaslarını yaradaraq, müstəqilliyimizi dönməz və əbədi etmişdir. Belə bir fəvqəladə missiyanı müvəffəqiyyətlə həyata keçirmiş tarixi şəxsiyyət kimi Heydər Əliyev xalqının siyasi və dövlətçilik şüurunda ümummilli lider zirvəsini fəth etmiş qüdrətli dövlət xadimidir.

Dünya azərbaycanlılarının və bütün türk dünyasının fəxri olan Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətinin hər bir anı xalqının, Vətəninin taleyi ilə bağlı olmuşdur. O, respublikaya ilk dəfə rəhbərlik etdiyi 1969-1982-ci illərdə, sonralar keçmiş Sovetlər birliyinin ali rəhbərliyində təmsil olunduğu dövrdə də Azərbaycanın tərəqqisi üçün səylərini əsirməmiş, lazımı gələndə xalqın gələcək taleyi, milli məniyyəti ilə bağlı məsələlərdə qətiyyət göstərərək prinsipial vətənpərvərlik mövqeyi sərgiləmişdir.

Ulu öndərin Azərbaycanda siyasi hakimiyyətə hər iki gəliş millətimize, ölkəmiz üçün çox mühüm dövrlərə təsadüf etmişdir. Müdrik siyasətçi kimi Heydər Əliyev hər dəfə xalqın ona bəslədiyi ümidləri doğruldaraq, qarşıya çıxan, çətin görünən problemləri müvəffəqiyyətlə həll etmiş, əsl fədakarlıq və qətiyyət nümunəsi göstərmişdir.

Heydər Əliyevin 34 illik siyasi hakimiyyət dövrü milli dövlətçilik tariximizin ən parlaq səhifəsinə, ölkənin tərəqqisi, xalqın təbii haqqına sahib çıxması kimi şanlı bir mərhələni əhatə edir. Onun 1969-cu ildə respublikanın rəhbəri seçilməsi ilə əsas qoyulan və məhiyyətə gələcəyə köklənmiş inkişaf strategiyasının əsas məzini iqtisadiyyatın tezliklə dirçəldilməsi, Azərbaycanın təbii ehtiyatlarından, iqtisadi, elmi və mədəni potensialından xalqın bəhrələnməsi üçün ən əlverişli şəraitin yaradılması təşkil edilirdi.

Yeni düşüncəli rəhbər qısa müddətdə respublikada idarəçilik sistemini xeyli möhkəmləndirdi. Tezliklə respublikanın dinamik inkişafı üçün kompleks proqramların işlənilməsi, hazırlanmasına başlandı. Ulu öndər böyük ullaşdırma ilə bütün dövlət hakimiyyəti orqanlarının, parlamentin işini xalqın iqtisadi, sosial-mədəni tərəqqisi və milli oyanışı siyasətinin reallaşmasına yönəltdi. Partiya lideri olmaqla yanaşı, o, dəfələrlə SSRİ və Azərbaycan SSR ali sovetlərinin deputatı olmuşdu. Onun təşəbbüsü ilə SSRİ rəhbərliyi Azərbaycanın iqtisadi inkişafı üçün olduqca böyük əhəmiyyətə malik bir neçə mühüm qərar qəbul etmişdi. Bu qərarların hər biri Azərbaycanın xalq təsərrüfatının inkişafına ititfaq fondundan külli miqdarda vəsait ayrılmasına əsas vermişdi.

1970-ci illərdə və 1980-ci illərin əvvəllərində Heydər Əliyevin titanik fəaliyyəti nəticəsində respublikamızda iqtisadi infrastruktur köklü surətdə dəyişdi. Azərbaycanın aqrar yönümlü respublikadan sənaye yönümlü respublikaya çevrilməsi üçün zəmin hazırlandı. İqtisadiyyatda böyük bir canlanma baş verdi. Yüzlərlə zavod və fabrikinin inşası edildi. Neft və neft əvəzliləri, polad borusları, əlvan metallar, sintetik kaucuk, elektrik mühərrikləri, tikinti materialları, məişət kondisionerləri, avtomobil hissələri, mineral gübrələr, çini-saxsı qablar, xalça və xalçaçılıq məmulatı istehsalı üzrə Azərbaycan keçmiş SSRİ-də ön sıraya çıxdı. Bu dövrdə 213 yeni iri sənaye müəssisəsi tikintiyə verildi. Azərbaycanda istehsal olunan 350 adda məhsul dünyanın 65 ölkəsinə ixrac olunurdu.

Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti, müdrik və səriştəli rəhbərliyi nəticəsində Azərbaycan o zaman bütün Sovet İttifaqında qa-

baqıl pambıqçılıq və üzümçülük diyarına çevrildi. Yeni maddi-texniki bazaya və sənaye xarakterli texnologiyalara əsaslanaraq kənd təsərrüfatının tərəvəzçilik, çayçılıq, tütünçülük, meyvaçılıq, quşçuluq və digər sahələrdə dinamiki inkişaf etdi, bağıcılıq-bostançılıq sahələrində də güclü artıma nail olundu.

Məhz bu illərdə Azərbaycanın iqtisadi sahədə əldə etdiyi nailiyyətlər gələcəkdə siyasi müstəqilliyə aparın yolda mühüm rol oynadı. Prezident İlham Əliyev milli tariximizin bu dövrünü belə xarakterizə edir: "1969-cu ildə Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən etibarən respublikamızın həyatında geniş vüsət alan ictimai-siyasi proseslər və iqtisadi islahatlar müsbətə doğru radikal dəyişikliklərə təkan vermişdi... O illərdə Heydər Əliyev idarəetmə fəlsəfəsinin başlıca ideya istiqamətini milli özünüdərkən güclənməsinə imkan verən sürətli inkişaf strategiyası təşkil etmişdir".

1970-1982-ci illərdə Azərbaycan 12 dəfə müxtəlif ümumittifaq yarışlarının qalibi oldu, keçici Qırımıza bayraqlara layiq görüldü. 1970-ci ildə Oktyabr İnqilabı, 1972-ci ildə Xalqlar Dostluğu, 1980-ci ildə Lenin ordenləri ilə təltif edildi.

Heydər Əliyevin ilk hakimiyyəti dövründə yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlanmağa böyük əhəmiyyət verildi, bu sahəyə olan ehtiyacı ödəmək üçün Azərbaycanın daxilində hazırlanan ali təhsilli mütəxəssislərlə yanaşı, Moskva və Leningradın, eləcə də keçmiş SSRİ-nin digər şəhərlərində 170 aparıcı elm və təhsil ocaqlarına 3500 azərbaycanlı oğlan və qız göndərildi. Milli hərbi kadrlar hazırlanmasına böyük qayğı göstərildi. 1971-ci ildə respublikaya ordu hərbi internat məktəbi təşkil edildi. Ulu öndər Azərbaycanın ne vaxtsa müstəqillik əldə edəcəyini öncədən görərək bunun üçün iqtisadi-siyasi, intellektual baza formalaşdırıldı.

Ulu öndər məhir siyasətçi kimi Azərbaycanın maraqları naminə bütün imkanlardan bəcaqla istifadə etdi. Mehzi onun möhkəm iradəsi sayəsində 1977-ci ildə SSRİ-nin yeni Konstitusiyası hazırlanarkən bədxahlarınca Dağlıq Qarabağın statusu məsələsinə yenidən baxılması cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alındı. Azərbay-

can SSR-in 1978-ci il Konstitusiyasında isə Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsbit olunmasına nail oldu. 1969-1982-ci illərdə, Sovet ideologiyasının tüğyan etdiyi bir vaxtda Heydər Əliyev milli ruhun sıxışdırılmasına nəinki yol vermədi, əksinə, onu yüksəltmək üçün məqsədyönlü addımlar atdı.

Heydər Əliyev Moskvada 1982-1987-ci illərdə Sov.İKP Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifələrində çalışdığı dövrdə də doğma Azərbaycanı unutmurdu, onun inkişafı üçün səylərini əsirmirdi. Onun təşəbbüsü ilə Bakıda, Gəncədə, Sumqayıtda, Mingəçevirdə, Azərbaycanın digər bölgələrində yeni zavodlar, fabriklər, milli memarlıq üslubu ilə fərqlənən yaraşığı inzibati və yaşayış binaları tikildi.

Ulu öndərin ititfaq mərkəzində siyasi hakimiyyətdə təmsil olunması Azərbaycan qarşı tərəflərin qarşısının alınmasında əhəmiyyətli rol oynadı. 1987-ci ildə onun Sovetlər birliyinin yüksək vəzifələrində uzaqlaşdırılması ilə ölkəmizə qarşı təhlükəyə mərkəzi planlara yenidən rəvac verildi. Bunun nəticəsi kimi 1990-cu ildə yanvarın Bakıda öz haqqını tələb edən dinc əhəlinin qanı axırdı. Bu hadisə ilə əlaqədar sərt bəyanat verən Heydər Əliyev xalqa birlikdə olduğunu bir daha sübut etdi və tezliklə Vətənə - Naxçıvana döndü. Onun siyasi fəaliyyətinin Naxçıvan dövrü milli müstəqillik tariximizin ən şərəfli səhifələrindən birinə çevrildi. Ulu öndər buradan azadlıq simvolu - üçrəngli bayrağımızı qaldıraraq, Milli Qurtuluş savaşına başladı.

Ötən əsrin 90-cı illərində əvvəllərində Azərbaycan yenidən müstəqillik əldə etdikdən sonra o dövrkü iqtidarın sərbətsizliyi uc bəndədən məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşdi. Milli tariximizin belə bir çətin dönməndə xalq öz bütövlüyünü qorumaq üçün bütövlüklə birliyə qoşuldu. Bütün şüurlu həyatı boyu həmişə xidmətdə dayandırdığı xalqın çağırışına cavab verən Heydər Əliyev tezliklə Bakıya qayıtdı və 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin Ali Sovetinə Sədr seçildi. Mehzi bu dövrdən çağdaş müstəqillik tariximizdə qətiyyətə yeni mərhələ başlandı. Sonralar Milli Məclis bu tarixi qayıdışı Milli Qurtuluş Günü kimi dəyərləndirdi.

Ali Sovet Sədrinə kimi Heydər Əliyev ölkənin gələcəyi naminə tezliklə xilaskarlıq fəaliyyətinə başladı, müstəqilliyimizin qorunması - Azərbaycanı Xalq Cümhuriyyətinin aqibətindən xilas etmək üçün çox mühüm təxirəsalınmaz tədbirlər həyata keçirdi. Azərbaycanın strateji maraqlarını nəzərə alaraq, ölkənin yeni daxili və xarici siyasət konsepsiyasını müəyyənləşdirdi.

Heydər Əliyev Prezident seçiləndə 4 ay parlamentə rəhbərlik etmişdir. Bu görkəmli dövlət xadiminin qanunverici orqana sədr seçilməsi parlamentin nüfuzunu yüksəltdi. Onu real hakimiyyət orqanı kimi bütün ölkə vətəndaşlarını narahat edən məsələlərin açıq şəkildə müzakirə edildiyi məkana çevirdi. Milli Məclisə siyasi mədəniyyət gətirdi.

1993-2003-cü illərdə, Heydər Əliyevin ölkədə ikinci hakimiyyəti dövründə görüldüyü işlər həqiqətən heyratamizdir. Bu, bir siyasi əzmkarlıq, Vətən, xalq qarşısında fədakarlıq nümunəsidir. O, xalqa arxalanaraq bütün qüvvə və bacarıqları səfərbər edib ölkənin siyasi varlığını üçün real təhlükəyə çevrilmiş dövlət və hakimiyyət bəhrəsinə son qoydu. Vətəndaşın ilin yanvarında Bakıda öz haqqını tələb edən dinc əhəlinin qanı axırdı. Bu hadisə ilə əlaqədar sərt bəyanat verən Heydər Əliyev xalqa birlikdə olduğunu bir daha sübut etdi və tezliklə Vətənə - Naxçıvana döndü. Onun siyasi fəaliyyətinin Naxçıvan dövrü milli müstəqillik tariximizin ən şərəfli səhifələrindən birinə çevrildi. Ulu öndər buradan azadlıq simvolu - üçrəngli bayrağımızı qaldıraraq, Milli Qurtuluş savaşına başladı.

Ötən əsrin 90-cı illərində əvvəllərində Azərbaycan yenidən müstəqillik əldə etdikdən sonra o dövrkü iqtidarın sərbətsizliyi uc bəndədən məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşdi. Milli tariximizin belə bir çətin dönməndə xalq öz bütövlüyünü qorumaq üçün bütövlüklə birliyə qoşuldu. Bütün şüurlu həyatı boyu həmişə xidmətdə dayandırdığı xalqın çağırışına cavab verən Heydər Əliyev tezliklə Bakıya qayıtdı və 1993-cü il iyunun 15-də ölkənin Ali Sovetinə Sədr seçildi. Mehzi bu dövrdən çağdaş müstəqillik tariximizdə qətiyyətə yeni mərhələ başlandı. Sonralar Milli Məclis bu tarixi qayıdışı Milli Qurtuluş Günü kimi dəyərləndirdi.

Kənd təsərrüfatında ciddi islahatlar aparıldı. Torpaq onu becərənməyə verildi. Qədim İpək Yolumun bərpası istiqamətində görülən işlərin nəticəsi kimi Azərbaycan Xəzər regionunda əsas neqliyyat qovşağına çevrildi. Beynəlxalq əhəmiyyətli yuxdaşımalar və neft-qaz tranziti ölkəsi imici qazandı.

Prezident İlham Əliyev haqlı olaraq Heydər Əliyevin yenidən siyasi hakimiyyətə qayıdışı - Qurtuluş Günü barədə belə deyir:

"Qurtuluş gününün Azərbaycanın müasir tarixində çox böyük rolu vardır. Müstəqilliyimizi əldə etdikdən sonra ölkəmiz çox böyük problemlərlə üzləşmişdi. Demək olar ki, ölkəmiz idarəolunmaz vəziyyətə düşmüşdü. Mehzi ümummilli lider Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışı, fəaliyyətə başlaması ölkəmiz bu çətin günlərdən şərəflə çıxma bildiri".

Bu nadir tarixi şəxsiyyətin hakimiyyətə yenidən qayıdışı ilə ölkədə genişmiqyaslı hüquqi, iqtisadi, sosial islahatlar start verildi. İnsan hüquqları və azadlıqlarının başlıca prinsiplərini bərqərar olmasına üçün zəruri işlər aparıldı. Yeni Konstitusiyaya qəbul olundu. Azərbaycanda demokratik, azad, ədalətli və şəffaf seçki sistemi yaradıldı, dəfələrlə prezident, parlament və bələdiyyə seçkiləri keçirildi. Çoxpartiyalı, plüralist parlament işə başladı. Siyasi partiyaların, qeyri-hökumət təşkilatlarının, kütləvi informasiya vasitələrinin tam sərbəst şəraitdə fəaliyyəti üçün hər cür şərait yaradıldı. Şərqi-müsləman aləmində ilk dəfə olaraq ölməz cəzasının ləğv edilməsi ilə dövlətimizin dünya miqyasında nüfuzu xeyli artdı.

Ümummilli liderin heyratamiz xilaskarlıq missiyası nəticəsində Azərbaycan tezliklə talatümlərdən, sarsıntılardan uğurla çıxaraq gələcəyə inamla baxan bir dövlətə çevrildi. Ölkənin dünyadan aparıcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələri milli maraqlara və siyasi perspektivlərə əsaslanan xətə inkişaf etməyə başladı. Azərbaycanın haqq səsi dünyanın mötəbər kürsülərindən eşidildi.

Ulu öndərin rəhbərliyi ilə milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunması, mədəniyyətin inkişafı üçün düşüncəli tədbirlər həyata keçirildi. Milli dövlətçilik ideologiyası, azərbaycançılıq məfkuresi formalaşdı. Diaspor təşkilatlarının ümumi məqsədlər naminə fəaliyyəti üçün əməli addımlar atıldı. Dünya azərbaycanlılarının qurultayları keçirildi.

İslahatların ardıcıl və sistemli şəkildə həyata keçirilməsi məqsədilə ulu öndər beynəlxalq tələblərə uyğun qanunvericilik bazasının yaradılmasına təmin etdi. Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə iqtisadi sahələrin tənzimlənməsi ilə bağlı 70-dən artıq qa-

Bu gün ulu öndərin milli dövlətçilik ideologiyasını doğma Azərbaycanın uğur faktoruna çevirmiş Prezident İlham Əliyev ümummilli liderin yolunu inamla davam etdirir. Mehzi İlham Əliyev qətiyyətli və düşüncəli siyasət sayəsində ölkəmizin müstəqil kimi beynəlxalq arenada mövqeləri daha da möhkəmlənmiş, regionda liderliyi təmin edilmişdir.

Əgər müstəqillik tariximizin Heydər Əliyev dövrü müasir dövlətimizin yaradılması, qorunması, iqtisadi, siyasi və sosial inkişaf istiqamətlərini müəyyənləşdirilməsi dövrü idisə, İlham Əliyevin rəhbərliyi dövrü həmin kursun daha da genişlənməsi, sürətlənməsi və innovasiyalı inkişaf mərhələsinə qədəm qoyması dövrü kimi xarakterizə edilirdi.

Xalqımızın qürurverici uğurları imza atması, ölkəmizin kosmik kluba üzv olması, Bakının beynəlxalq əməkdaşlıq paytaxtına çevrilməsi dövlət başçısı tərəfindən ölkə qarşısındakı strateji hədəflərin və prioritetlərin düzgün müəyyənləşdirilməsinin və dünya dövlətlərinin Azərbaycana günbəgün artan inamının ifadəsidir. Reallaşdırılan siyasət nəticəsində bu gün "Azərbaycan dünyanın müxtəlif kürsülərindən öz sözünü açıq deyir, öz müstəqil siyasətini aparır və öz maraqlarını tam şəkildə qoruyur".

Düşüncəli siyasət, operativ dəqiq mexanizmlərlə icra olunan regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının icrası, davamlı surətdə yaradılan müasir infrastrukturlar ölkənin daha yüksək mərhələyə çatmasına güclü və möhkəm zəmin yaradır.

Rəqəmlərə müraciət etsək görərik ki, son 15 il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı dünya miqyasında rekord tempərlə inkişaf etmiş, ümumi daxili məhsul 3,3 dəfə artmışdır. Sənaye istehsalı 2,6 dəfə, ixracımız 4,7 dəfə, valyuta ehtiyatlarımız 24 dəfə artıb və bu gün 45 milyard dollar təşkil edir. Bu göstəricilər iqtisadiyyatımızın dayanıqlı olduğunu göstərir ki, böyük ümidlərə baxmağa əsas verir.

Uğurla həyata keçirilmiş neft-qaz sektoruna aid transmilli layihələr ölkənin real iqtisadiyyatını inkişaf etdirməklə yanaşı, olduqca geniş regional əməkdaşlıq üçün də möhkəm baza yaradıb. Təsəffüf deyil ki, mehzi bu neft və qaz kəmərlərinin müvəffəqiyyətlə istismara verilməsi TANAP və TAP kimi qaz kəmərlərinin tikintisinə möhkəm zəmin olmuşdur.

Dövlət başçısı Azərbaycanın təşəbbüsbüsbü olduğu transmilli layihələrin ölkəmizi regionun iqtisadi, tranzit və neqliyyat mərkəzinə çevirdiyi barədə haqlı olaraq qeyd edir: "Bu gün "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" neqliyyat dəhlizlərində birlişən ölkələrin sayı 10-dan çoxdur və onların sayı daha da artacaq. Amma hər iki layihədə iştirak edən ölkə tək Azərbaycandır. Ona görə biz Avrasyada çox strateji neqliyyat mərkəzinə çeviririk. Bakı-Tbilisi-Qars demir yolu, Ələt Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı, bizim yol infrastrukturlarımız, müasir və inkişaf etmiş infrastruktur, bütün bunlar son illər ərzində yaradılıb".

Bu uğurların əldə olunmasında ölkə parlamenti həmişə dövlət başçısının yanında olmuş, mühüm əhəmiyyətli global layihələrin reallaşmasına üzünə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirilmişdir. Milli Məclis xalqımızın rifahı naminə bundan sonra da Prezident İlham Əliyevin apardığı daxili və xarici siyasətə öz səlahiyyətləri çərçivəsində dəstək verəcəkdir!

Doğma Azərbaycanımızın son illərdə əldə etdiyi bu nailiyyətlər, sözün həqiqi mənasında, əsas ulu öndər tərəfindən qoyulmuş ölkənin inkişaf strategiyasının yeni mərhələdə, dövrün çağırışlarına uyğun onun layiqli varisi tərəfindən inamli davamının nəticəsidir.

Ölkə vətəndaşları, bütövlükdə dünya azərbaycanlıları ürəkdan inanırlar ki, Heydər Əliyevin bizlərə ərməğan etdiyi bugünkü müstəqil Azərbaycan öz uğurları ilə hələ uzun illər dünyanı heyatlandırmaqda davam edəcək.

Oqtay ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisin Sədri